T095 ATĐ 7 (28) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q26-Kiền Độ Sử-Bất Thiện

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA
QUYEÅN 26
Chöông 2: KIEÀN-ÑOÄ SÖÛ

Phaåm 1: BAÁT THIEÄN, Phaàn 2

Ba laäu: laø Duïc laäu, Höõu laäu vaø Voâ minh laäu. Hoûi: Theå taùnh cuûa ba laäu naày laø gì? Ñaùp: Coù moät traêm leû taùm thöù: Duïc laäu coù boán möôi moát thöù, Duïc aùi coù naêm thöù, giaän döõ coù naêm thöù, Maïn coù naêm thöù, Kieán coù möôøi hai thöù, Nghi coù boán thöù, Trieàn coù möôøi thöù. Boán möôi moát thöù naày laø theå cuûa duïc laäu. Höõu laäu coù naêm möôi hai thöù: AÙi coù möôøi thöù, maïn coù möôøi thöù, nghi coù taùm thöù, kieán coù hai möôi boán thöù. Naêm möôi hai thöù naày laø theå cuûa höõu laäu. Voâ minh laäu coù möôøi laêm thöù, voâ minh coõi Duïc coù naêm, voâ minh coõi Saéc coù naêm, voâ minh coõi Voâ saéc coù naêm. Möôøi laêm thöù naày laø theå cuûa voâ minh laäu. Moät traêm leû taùm thöù naày laø theå cuûa ba laäu, cuõng goïi laø moät traêm leû taùm phieàn naõo. Kinh Ba-giaø-la-na cuõng noùi: Theá naøo laø duïc laäu? (Ñaùp: Tröø voâ minh leä thuoäc coõi Duïc, caùc trieàn caáu, kieát, phöôïc, söû leä thuoäc coõi Duïc khaùc, ñoù goïi laø duïc laäu. Theá naøo laø höõu laäu? Tröø voâ minh leä thuoäc coõi Saéc, coõi Voâ saéc, caùc trieàn caáu, kieát, phöôïc, söû leä thuoäc coõi Saéc, coõi Voâ saéc khaùc, ñoù goïi laø höõu laäu. Hoûi: Theá naøo laø voâ minh laäu? Ñaùp: Khoâng bieát ba coõi, ñoù goïi laø voâ minh laäu. Voâ minh laäu laø khoâng bieát ba coõi. Noùi nhö theá laø toát, neáu noùi raèng: Theá naøo laø voâ minh laäu? Ñaùp: Duyeân theo voâ tri cuûa ba coõi, noùi nhö theá naày thì khoâng goàm nhieáp voâ laäu duyeân söû. Vì sao? Vì voâ laäu duyeân söû, khoâng duyeân vôùi phaùp ba coõi. Hoûi: Haønh vi aùc cuûa thaân, mieäng coù phaûi laø phieàn naõo, hay khoâng?

Neáu laø phieàn naõo thì taïi sao ôû ñaây khoâng noùi. Coøn neáu chaúng phaûi phieàn naõo, thì laøm sao hieåu Kinh Thöùc Thaân noùi? Nhö noùi: Haønh vi aùc cuûa thaân, mieäng laø baát thieän, chaúng phaûi kieát, chaúng phaûi söû, chaúng phaûi phöôïc, laø phieàn naõo chöù chaúng phaûi trieàn, neân boû, neân döùt, neân bieát vì chuùng coù theå sinh ra baùo khoå. Hoaëc coù ngöôøi ñaùp raèng: Laø theå cuûa

phieàn naõo. Neáu vaäy Kinh Thöùc Thaân noùi kheùo hieåu vì sao trong ñaây khoâng noùi? Ñaùp: Neân noùi haønh vi aùc cuûa thaân, mieäng ôû trong duïc laäu. Duïc laäu coù boán möôi ba thöù nhöng khoâng noùi laø coù yù gì? Ñaùp: Neáu theå cuûa phaùp laø phieàn naõo thì töï theå ñoù cuõng laø trieàn, noùi laø ôû trong duïc laäu. Haønh vi aùc cuûa thaân mieäng duø laø phieàn naõo, nhöng töï theå chaúng phaûi trieàn. Vì cho neân khoâng noùi ôû trong duïc laäu. Laïi coù thuyeát noùi: Haønh vi aùc cuûa thaân, mieäng, theå cuûa noù chaúng phaûi phieàn naõo, do vaäy neân khoâng noùi ôû trong duïc laäu. Hoûi: Neáu vaäy thì Kinh Thöùc Thaân noùi laøm sao hieåu ñöôïc ? Ñaùp: Vaên Kinh Thöùc Thaân neân noùi raèng: Haønh vi aùc cuûa thaân, mieäng laø baát thieän, chaúng phaûi kieát, chaúng phaûi phöôïc, chaúng phaûi söû, chaúng phaûi phieàn naõo, chaúng phaûi trieàn. Neân xaû, neân döùt, neân bieát vì sinh ra baùo khoå. Hoûi: Nhöng khoâng noùi laø coù yù gì? Ñaùp: Haønh vi aùc cuûa thaân, mieäng duø chaúng phaûi phieàn naõo, nhöng bò phieàn naõo naõo haïi neân goïi laø phieàn naõo. Hoûi: Neáu chaúng phaûi phieàn naõo, vì bò phieàn naõo gaây böïc boäi neân noùi laø phieàn naõo, chaúng phaûi kieát nhöng bò kieát troùi buoäc, sao khoâng noùi laø kieát? Chaúng phaûi phöôïc nhöng bò phöôïc troùi buoäc sao khoâng noùi laø phöôïc? Chaúng phaûi söû nhöng bò söû sai khieán, vì sao khoâng noùi laø söû? Chaúng phaûi trieàn nhöng bò trieàn vaây boïc vì sao khoâng noùi laø trieàn? Ñaùp: Neân noùi maø khoâng noùi, phaûi bieát thuyeát naày chöa roát raùo. Laïi nöõa, vì muoán bieåu hieän caùc thöù thuyeát, caùc thöù vaên. Neáu duøng caùc thöù thuyeát, voâ soá vaên ñeå trang nghieâm cho nghóa, thì nghóa seõ deã hieåu. Laïi nöõa, vì theå hieän hai thöù moân, hai thöù löôïc, hai thöù môùi nhaäp, hai thöù ñuoác, hai thöù töôùng maïo, hai thöù aûnh vaên, hai thöù ñeàu thoâng. Nhö chaúng phaûi phieàn naõo, bò phieàn naõo naõo haïi, noùi laø phieàn naõo. Chaúng phaûi kieát vì bò kieát troùi buoäc neân noùi laø kieát. Cho ñeán chaúng phaûi trieàn, vì bò vaäy boïc do trieàn neân noùi laø trieàn. Nhö chaúng phaûi kieát, vì bò kieát troùi buoäc, khoâng noùi laø kieát, cho ñeán chaúng phaûi trieàn, vì bò trieàn vaây

boïc, khoâng noùi laø trieàn. Cuõng theá, chaúng phaûi phieàn naõo, vì bò phieàn naõo gaây naõo haïi, neân noùi chaúng phaûi phieàn naõo. Cho neân, hieän baøy hai thöù moân, cho ñeán hieän baøy hai thöù ñeàu cuøng thoâng hôïp, ñaây laø theå cuûa laäu, cho ñeán noùi roäng. Ñaõ noùi theå taùnh cuûa laäu. Veà lyù do nay seõ noùi: Hoûi: Vì sao goïi laø laäu? Laäu laø nghóa gì? Ñaùp: Nghóa löu truù laø nghóa laäu. Nghóa ngaâm thaám laø nghóa laäu. Nghóa chaûy ra laø nghóa laäu. Nghóa caàm giöõ laø nghóa laäu. Nghóa ôû trong laø nghóa laäu. Nghóa say söa laø nghóa laäu. Nghóa buoâng lung laø nghóa laäu. Nghóa löu truù laø nghóa laäu: theá naøo laøm cho chuùng sinh löu truù coõi Duïc, coõi Saéc, coõi Voâ saéc? Ñaùp: Laø laäu. Nghóa ngaâm thaám laø nghóa laäu: Nhö ngaâm uû haït gioáng trong boàn, thì seõ coù maàm moïc ra. Ccuõng theá, chuùng sinh do haït gioáng nghieäp ngaâm thaám phieàn naõo trong boàn neân sinh maàm höõu vò lai. Nghóa chaûy ra laø nghóa laäu: Nhö suoái chaûy ra nöôùc, töø vuù chaûy ra söõa. Cuõng theá chuùng sinh ôû cöûa saùu nhaäp, chaûy ra caùc laäu. Nghóa caàm giöõ laø nghóa laäu: Nhö ngöôøi bò ngöôøi khaùc canh giöõ, thì khoâng theå tuøy yù du haønh boán phöông. Cuõng theá, chuùng sinh vì bò phieàn

naõo caàm giöõ trong phaùp sinh töû cuûa caùc ñöôøng, caùc coõi, caùc loaøi, neân khoâng theå töï thoaùt ra. Nghóa ôû trong laø nghóa laäu: Nhö ngöôøi coù quyû ôû trong thaân, cho neân ñieàu khoâng ñaùng noùi maø noùi, khoâng neân laøm maø laøm, khoâng neân laáy maø laáy, khoâng neân xuùc chaïm maø xuùc chaïm. Chuùng sinh cuõng theá, quyû phieàn naõo ôû trong, neân ñieàu khoâng neân noùi maø noùi, khoâng neân laøm maø laøm, khoâng neân xuùc chaïm maø xuùc chaïm. Nghóa say söa laø nghóa laäu: Nhö ngöôøi uoáng röôïu ñöôïc laøm baèng reã, coäng, nhaùnh, laù, hoa, quaû v.v... thì taâm thaàn roái loaïn, khoâng coøn bieát chi caû. Chuùng sinh cuõng theá, ñaõ uoáng röôïu phieàn naõo thì khoâng hieåu bieát gì. Nghóa buoâng lung laø nghóa laäu cuõng gioáng nhö theá, cho neân nghóa löu truù laø nghóa laäu, cho ñeán nghóa buoâng lung laø nghóa laäu. Phaùi Thanh Luaän giaû noùi: Laäu goïi laø A-la-baø. A cuõng noùi laø giôùi haïn. La baø cuõng noùi laø laäu. Nhö noùi: Trôøi möa coù giôùi haïn ñeán thaønh Baø-traù-leâ, boá thí coù giôùi haïn ñeán Chieân-ñaø-la. Cuõng theá höõu laäu coù giôùi haïn ñeán coõi Höõu Ñaûnh.

Hoûi: Neáu nghóa löu truù laø nghóa laäu thì nghieäp cuõng khieán chuùng sinh löu truù trong sinh töû, nhö noùi: Hai nhaân, hai duyeân maø coù sinh töû, cuõng laøm cho taêng tröôûng, nghóa laø nghieäp phieàn naõo. Nghieäp vaø phieàn naõo laøm haït gioáng sinh töû, do ñoù sinh töû raát khoù döùt, khoù huûy hoaïi, khoâng heà dieät maát. Neáu ngöôøi hoaëc taùm tuoåi hoaëc möôøi tuoåi ñöôïc quaû A-la-haùn, töø ñoù veà sau trong tuoåi thoï moät traêm naêm, phieàn naõo döùt haún, vì söùc cuûa nghieäp neân löu truù trong sinh töû, vì sao chæ noùi phieàn naõo laø laäu, khoâng noùi nghieäp? Ñaùp: Vì phieàn naõo laø coäi reã cuûa nghieäp, khoâng theå khoâng döùt tröø phieàn naõo maø boû nghieäp. Cho neân noùi phieàn naõo laø laäu, khoâng noùi laø nghieäp. Laïi nöõa, phieàn naõo coù theå gaây ra nghieäp, vaãn coù theå sinh ra baùo. Nhö neùm cuïc ñaát seùt nhaõo leân vaùch, vì ñaát öôùt neân dính, ñeán khi cuïc ñaát ñaõ khoâ, vaãn khoâng rôùt xuoáng, laø do löïc khi öôùt. Cuõng theá, chuùng sinh vì coù phieàn naõo neân gaây ra nghieäp, duø phieàn naõo ñaõ döùt, nhöng nghieäp vaãn coøn sinh baùo. Laïi nöõa, nghieäp laø nghieäp hoaïi phaùp, hoaëc khieán chuùng sinh löu truù trong sinh töû, hoaëc laø sinh töû maø taïo ra söï ñoái trò. Phieàn naõo chaúng phaûi phaùp huûy hoaïi, chæ vì chuùng sinh taïo ra phaùp löu truù. Laïi nöõa, vì phieàn naõo ñaõ döùt heát, neân coù theå chöùng ñaéc Nieát- baøn, khoâng caàn nghieäp heát. Nghieäp cuûa A-la-haùn vaãn toàn taïi nhö nuùi, nhöng vì khoâng thoï thaân höõu nöõa, neân ôû Nieát-baøn voâ dö maø Nhaäp Nieát-baøn. Vì caùc nhaân duyeân naày, neân noùi phieàn naõo laø laäu, khoâng noùi nghieäp. Hoûi: Vì sao caùc phieàn naõo coõi Duïc, tröø voâ minh, laäp duïc laäu, caùc phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc, tröø voâ minh, laäp höõu laäu, coøn voâ minh coù laäp voâ minh laäu chaêng? Ñaùp: Tröôùc ñaõ noùi: Nghóa löu truù laø nghóa laäu. Chuùng sinh ôû coõi Duïc sôû dó löu truù coõi Duïc laø do taâm troâng mong nôi duïc, öa thích, nhieãm ñaém veà duïc, chuyeân caàu nôi duïc. Do vieäc naày, neân caùc phieàn naõo coõi Duïc, tröø voâ minh, laäp thaønh duïc laäu. Chuùng sinh coõi Saéc, coõi Voâ saéc, sôû dó löu truù coõi Saéc, coõi Voâ saéc, laø vì taâm thöôøng troâng mong höõu, cho ñeán chuyeân caàu veà höõu. Do vieäc naày, neân caùc phieàn naõo

coõi Saéc, coõi Voâ saéc tröø voâ minh, laäp ra höõu laäu. Chuùng sinh coõi Duïc sôû dó löu truù coõi Duïc laø do voâ minh. Chuùng sinh coõi Saéc, coõi Voâ saéc sôû dó löu truù laø do voâ minh. Cho neân voâ minh cuûa ba coõi laäp voâ minh laäu.

Laïi nöõa, coõi Duïc duø laø höõu nhöng chuùng sinh phaàn nhieàu ñeàu mong caàu duïc, do thöôøng caàu duïc, neân caùc phieàn naõo coõi Duïc, tröø voâ minh, laäp ra duïc laäu. ÔÛ coõi Saéc, coõi Voâ saéc khoâng coù duïc, nhöng chuùng sinh kia thöôøng tìm kieám höõu, vì thöôøng mong caàu höõu, neân caùc phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc, tröø voâ minh laäp höõu laäu. Caùc thöù caàu veà duïc, veà höõu ñeàu do voâ minh. Do vieäc naày neân voâ minh cuûa ba coõi laäp voâ minh laäu. Laïi nöõa, neáu giôùi coù thaønh, coù hoaïi, laø phieàn naõo cuûa giôùi, tröø voâ minh, laäp duïc laäu. Neáu giôùi coù thaønh khoâng coù hoaïi, laø phieàn naõo cuûa giôùi, tröø voâ minh laäp höõu laäu. Ba thieàn trôû xuoáng, duø coù thaønh coù hoaïi, nhöng ñeä Töù thieàn vaø coõi Voâ saéc coù thaønh khoâng coù hoaïi. Neáu giôùi coù thaønh coù hoaïi, chuùng sinh löu truù, cuõng nhaân voâ minh. Neáu giôùi coù thaønh, khoâng coù hoaïi, chuùng sinh löu truù cuõng nhaân voâ minh. Cho neân, voâ minh cuûa ba coõi laäp thaønh voâ minh laäu. Laïi coù thuyeát noùi veà höõu laäu: Vì sao goïi laø höõu laäu? Ñaùp: Vì chuùng sinh ôû xöù naày caàu höõu kia, khoâng ôû xöù kia caàu höõu naày. Phaùi Thí duï giaû noùi: Hai laäu laø voâ minh laäu vaø höõu aùi laäu. Vì sao? Vì hai kieát naày laø söû caên baûn. Voâ minh laø nhaân cuûa duyeân khôûi quaû khöù, höõu aùi laø nhaân cuûa duyeân khôûi vò lai. Hoûi: Neáu vaäy thì laøm sao coù ñuû ba laäu? Ñaùp: Phaùi Thí duï giaû noùi raèng: aùi coù hai thöù: Hoaëc baát thieän hoaëc voâ kyù, hoaëc coù baùo hoaëc khoâng coù baùo, hoaëc sinh moät quaû, hoaëc sinh hai quaû, hoaëc töông öng vôùi khoâng hoå, khoâng theïn, hoaëc khoâng töông öng. Caùc thöù baát thieän coù baùo, sinh hai quaû, töông öng vôùi khoâng hoå, khoâng theïn, thì aùi aáy laäp duïc laäu. Do aùi neân caùc phieàn naõo khaùc, tröø söû voâ minh, cuõng goïi laø duïc laäu. Caùc voâ kyù, khoâng coù baùo, sinh moät quaû, khoâng töông öng vôùi khoâng hoå, khoâng theïn, thì aùi aáy laäp höõu laäu. Do aùi neân caùc phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc khaùc, tröø söû voâ minh, cuõng goïi laø höõu laäu. Hoûi: Vì sao do aùi neân caùc phieàn naõo coõi Duïc, tröø söû voâ minh, laäp laøm duïc laäu coõi Saéc, coõi Voâ saéc? Do aùi neân caùc phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc, tröø söû voâ minh, ñöôïc laäp laø höõu laäu? Ñaùp: Do aùi neân giôùi coù sai khaùc, ñòa coù sai khaùc, chuûng loaïi coù sai khaùc, sinh caùc phieàn naõo, giaûi thích roäng nhö trong aùi xöù ñaõ noùi. Hoûi: Vì sao voâ minh cuûa ba coõi laäp voâ minh laäu? Toân giaû Ba-xa noùi: Ñöùc Phaät bieát chaéc chaén veà phaùp töôùng, cuõng bieát veà theá duïng cuûa chuùng, ngöôøi khaùc khoâng bieát. Neáu phaùp coù khaû naêng laäp rieâng laäu thì laäp rieâng laäu. Neáu phaùp naøo khoâng theå laäp rieâng

laäu thì phaùp ñoù phaûi nhoùm hoïp thaønh laäu. Laïi nöõa, nghóa löu truù laø nghóa laäu: Laïi khoâng coù kieát khieán chuùng sinh löu truù nhö voâ minh. Toân giaû Cuø-sa noùi: Phaät bieát nhanh choùng nghieâng naëng veà gaàn guõi, chuùng sinh löu truù khoâng gì baèng voâ minh, cho neân laäp rieâng voâ minh laäu. Laïi nöõa, vì voâ minh neân coù tham, coù giaän döõ, coù ngu si. Laïi nöõa, voâ minh coù

theå khieán cho chuùng sinh ngu ôû bôø meù tröôùc, ngu ôû bôø meù sau, ngu nôi bôø meù tröôùc sau. Ngu ñoái vôùi phaùp noäi, ngu ñoái vôùi phaùp ngoaïi, ngu ñoái vôùi phaùp noäi ngoaïi. Ngu khoâng bieát nghieäp, khoâng bieát baùo, khoâng bieát nghieäp baùo. Khoâng bieát taïo haïnh laønh, khoâng bieát ñaõ gaây haønh vi aùc, khoâng bieát laøm laønh gaây aùc. Khoâng bieát nhaân, khoâng bieát phaùp töø nhaân sinh. Khoâng bieát Phaät, khoâng bieát Phaùp, khoâng bieát taêng. Khoâng bieát khoå, taäp, dieät, ñaïo. Khoâng bieát coù loãi, khoâng bieát chaúng coù loãi. Khoâng bieát xöù gaàn guõi, khoâng bieát xöù khoâng gaàn guõi. Khoâng bieát toát xaáu, phaùp baïch, phaùp haéc, khoâng bieát chung, rieâng, khoâng bieát phaùp do nhaân duyeân sinh, khoâng thaáy bieát nhö thaät phaùp xöù cuûa saùu xuùc. Laïi nöõa, vì voâ minh khoù lìa laø loãi laàm lôùn. Maëc duø aùi raát khoù lìa, nhöng chaúng phaûi loãi laàm lôùn. Giaän döõ duø laø loãi laàm lôùn nhöng chaúng phaûi khoù lìa. Voâ minh laø loãi laàm lôùn, cuõng khoù coù theå xa lìa. Laïi nöõa, voâ minh noùi ôû phaùp tröôùc. Nhö noùi: Voâ minh laø töôùng ôû tröôùc, sinh caùc phaùp aùc, baát thieän, khoâng hoå theïn. Laïi nöõa, töï theå cuûa voâ minh laø xem troïng taïo taùc, cuõng xem troïng töï theå. Xem troïng: Laø ñi chung vôùi taát caû söû, cuõng coù voâ minh khoâng chung. Xem troïng taïo taùc: Ñeàu coù taùc nghieäp vôùi taát caû söû, cuõng coù taùc nghieäp khoâng chung. Laïi nöõa, voâ minh goïi laø caên baûn, nhö keä noùi: Ñôøi nay hoaëc ñôøi sau Sôû dó ñoïa ñöôøng aùc Voâ minh laø caên baûn Cuõng nhaân ôû tham duïc. Laïi nöõa, voâ minh coøn goïi laø Maïn kyø. Coù loaøi raén teân Maïn kyø, töï thaân muø, sinh con cuõng muø, ai bò raén naày caén, cuõng bò muø. Voâ minh cuõng gioáng theá, töï muø loøa, cuõng khieán cho phaùp töông öng bò muø loøa, ôû trong thaân chuùng sinh, cuõng coù theå laøm cho hoï bò muø loøa. Laïi nöõa, voâ minh ôû ba coõi, duyeân theo moät coõi sinh ngu, nghóa laø coõi Voâ saéc. ÔÛ chín ñòa, duyeân theo moät ñòa sinh ngu, nghóa laø xöù Phi töôûng Phi phi töôûng.

Boán aám coù chín thöù, duyeân moät thöù sinh ngu, laø chuûng loaïi haï haï. Hoûi: Nhö ñaõ noùi ôû ñòa giôùi khaùc, choã taïo taùc cuûa söû Nhaát thieát bieán cuõng theá. Nhö taø kieán ôû ba coõi, duyeân theo moät coõi, cheâ bai coõi Voâ saéc, nghóa laø boán aám coõi Voâ saéc. Kieán thuû ôû ba coõi, duyeân moät coõi, chaáp laø hôn heát, nghóa laø boán aám coõi Voâ saéc. Giôùi thuû ôû ba coõi, duyeân moät coõi, chaáp laø naêng tònh, nghóa laø boán aám coõi Voâ saéc. Nghi ôû ba coõi, duyeân moät coõi, sinh do döï, nghóa laø boán aám coõi Voâ saéc. Veà ñòa chuûng, noùi cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Voâ minh coù vieäc khaùc nhau naøo? Ñaùp: Duø ñoàng laø vieäc, nhöng voâ minh laïi coù nghóa khaùc. Vì sao? Vì coõi khaùc, coõi Duïc, duyeân söû voâ minh nhaát thieát bieán coù chín thöù: baûy thöù duyeân töông öng vôùi bieán söû coõi khaùc, hai thöù thì moãi moãi thöù laø voâ minh khoâng chung. Laïi coù chín thöù, thöôïng thöôïng cho ñeán haï haï. Nhö voâ minh coõi Duïc, voâ minh coõi Saéc, coõi Voâ saéc cuõng gioáng nhö theá. Nhö ñòa coõi Duïc cho ñeán ñòa cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù cuõng gioáng nhö theá. Vì voâ minh coù voâ löôïng xöù sôû, voâ löôïng moân nhö theá, khieán cho chuùng sinh ngu. Cho neân voâ minh cuûa ba coõi, laäp rieâng voâ minh laäu. Laïi nöõa, voâ minh ôû tröôùc, cuøng khaép, hieåu taát caû moïi nôi. ÔÛ tröôùc, nghóa laø vì bò voâ minh che laáp, neân ñoái vôùi khoå

khoâng nhaãn, khoâng chaáp nhaän, khoâng muoán nghe noùi. Ñoái vôùi taäp, dieät, ñaïo cuõng theá. Gioáng nhö ngöôøi ñoùi khaùt ñöôïc aên no thöùc aên dôû, ngöôøi aáy tuy ñöôïc thöùc aên ngon, nhöng khoâng theå aên ñöôïc nöõa. Nhö thöùc aên dôû voâ minh, tröôùc ñaõ ôû trong thaân chuùng sinh, duø chuùng sinh aáy coù gaëp thöùc aên ngon thöôïng dieäu laø boán ñeá, nhöng khoâng theå thoï nhaän... Vì khoâng theå thoï nhaän, neân ñoái vôùi Ñeá beøn sinh taâm nghi laø coù khoå naày hay khoâng coù khoå naày? Cho ñeán coù ñaïo naày hay khoâng coù ñaïo naày? Cuõng theá, voâ minh maø sinh taâm nghi, gaún seõ quyeát ñònh neáu gaëp chaùnh thuyeát, thì ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, noùi coù khoå, taäp, dieät, ñaïo. Neáu gaëp phaûi taø thuyeát, seõ daãn ñeán taø quyeát ñònh, noùi khoâng coù khoå, taäp, dieät, ñaïo. Cuõng theá, taâm nghi sinh ra taø kieán, hoï nghó raèng: Neáu khoâng coù khoå, taäp, dieät, ñaïo, thì neân coù ngaõ. Taø kieán nhö theá sinh ra thaân kieán. Hoï laïi nghó raèng: Ngaõ naày laø ñoaïn hay thöôøng? Neáu thaáy ngaõ töông töï noái tieáp nhau, lieàn cho laø thöôøng. Ñoù goïi laø thöôøng kieán. Neáu thaáy ngaõ hö hoaïi khoâng noái tieáp nhau, thì cho laø ñoaïn. Ñoù goïi laø döùt kieán. Hai kieán naày goïi laø bieân kieán. Thaân kieán nhö theá, sinh ra bieân kieán. Ñoái vôùi ba kieán naày, moãi

kieán chaáp cho laø naêng tònh naày. Kieán naày coù theå tònh, coù theå ñöôïc giaûi thoaùt, coù theå ra khoûi. Ñoù goïi laø giôùi thuû. Bieân kieán nhö theá sinh ra giôùi thuû. Hoï nghó raèng: Kieán naày coù theå tònh, coù theå giaûi thoaùt, coù theå ra khoûi: Kieán naày töùc laø baäc nhaát. Ñoù goïi laø kieán thuû. Cuõng theá, giôùi thuû sinh ra kieán thuû. Ñoái vôùi ñieàu mình coù theå nhaän thaáy, sinh ra aùi. Mình khoâng theå thaáy, ngöôøi khaùc thaáy thì sinh giaän döõ. Ñoái vôùi caùc kieán khôûi töï cao laø maïn. Ñoù goïi laø voâ minh sinh ra söû, söû sinh ra trieàn. Trieàn laø möôøi trieàn: Töùc töø phaãn v.v... cho ñeán khoâng theïn. Trieàn phaãn (giaän), trieàn taät (ganh gheùt) döïa vaøo giaän döõ. Trieàn phuù (che giaáu) hoaëc coù thuyeát noùi laø döïa vaøo aùi. Vì sao? Vì aùi neân che giaáu toäi cuûa mình. Hoaëc coù thuyeát noùi laø döïa nôi voâ minh. Vì sao? Vì khoâng hieåu bieát neân che giaáu toäi mình.Trieàn thuøy, trieàn mieân, trieàn khoâng hoå döïa vaøo voâ minh. Trieàn traïo (traïo cöû), trieàn san (boûn seûn), trieàn khoâng theïn döïa vaøo aùi. Trieàn hoái döïa vaøo nghi. Saùu söû caáu ueá vöøa döïa vaøo söû, veát nhô cuûa söû haän söû haïi döïa vaøo giaän döõ, veát nhô cuûa söû öông böôùng döïa vaøo kieán thuû. Veát nhô cuûa söû löøa doái, veát nhô cuûa söû töï cao döïa vaøo aùi, veát nhô cuûa söû dua nònh döïa vaøo naêm kieán. Vì voâ minh sinh ra caùc phieàn naõo nhö vaäy, cho neân noùi laø ôû tröôùc. Hieän baøy khaép, nghóa laø töø ñòa nguïc A-tyø leân ñeán coõi trôøi Höõu Ñaûnh. ÔÛ giöõa ñeàu coù, chung cho taát caû xöù, nghóa laø khoâng caàn coù khoaûng saùt-na, cuõng coù theå laøm nhaân duyeân cho taát caû naêm haønh. Söû maø taát caû naêm haønh döùt töø, taát caû naêm haønh döùt töø. Vì chung taát caû xöù, neân trong nhaát thieát bieán, trong nhaát thieát bieán cuûa ñòa khaùc, trong duyeân höõu laäu, trong duyeân voâ laäu, trong duyeân höõu vi, trong duyeân voâ vi, caùc xöù nhö theá v.v... ñeàu coù, ñi chung chung vôùi taát caû phieàn naõo, nhö daàu ôû trong meø, chaát beùo ôû trong cuïc môõ. Do voâ minh ôû tröôùc, ôû khaép taát caû moïi nôi, cho neân voâ minh cuûa ba coõi ñöôïc laäp thaønh voâ minh laäu. Kinh

Phaät noùi: Do tö duy baát chaùnh neân duïc laäu chöa sinh khieán sinh. Duïc laäu ñaõ sinh khieán cho noù ñöôïc taêng tröôûng. Höõu laäu, voâ minh laäu cuõng gioáng nhö vaäy. Hoûi: Coù ngaàn aáy phieàn naõo sinh, töùc ngaàn aáy phieàn naõo dieät. Vì sao? Vì phieàn naõo tröôùc, sau khoâng sinh chung laøm sao duïc laäu sinh maø ñöôïc taêng tröôûng roäng? Ñaùp: Vì coù haï, trung, thöôïng, neân noùi laø taêng tröôûng roäng. Phieàn naõo phaåm haï laøm duyeân cho phieàn naõo phaåm trung, phieàn naõo phaåm trung laøm duyeân cho phieàn naõo phaåm thöôïng. Vì laøm duyeân cho caùc phaåm phieàn naõo haï, trung, thöôïng, neân goïi laø taêng tröôûng roäng.

Laïi nöõa, vì taïo neân duyeân thöù ñeä neân goïi laø taêng roäng. Neáu phieàn naõo tröôùc chöa sinh thì seõ khoâng laøm duyeân thöù lôùp cho phieàn naõo sau. Neáu sinh laø laøm duyeân. Laïi nöõa, neáu phieàn naõo tröôùc chöa sinh, thì seõ khoâng laøm nhaân töông töï, nhaân nhaát thieát bieán cho phieàn naõo sau. Neáu sinh, thì seõ laøm nhaân nhaát thieát bieán, nhaân töông töï. Laïi nöõa, neáu phieàn naõo chöa sinh, thì seõ khoâng theå cho quaû, nhaän laáy quaû. Neáu ñaõ sinh thì coù theå nhaän laáy quaû, cho quaû. Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Kinh Phaät noùi: Vì tö duy baát chaùnh neân sinh duïc laäu. Duïc laäu ñaõ sinh, coù theå laøm cho taêng tröôûng roäng. Höõu laäu, voâ minh laäu cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Phieàn naõo naày coù nhieàu chaêng? Ñaùp: Khoâng nhieàu, phieàn naõo chöa sinh maø sinh, ñaõ sinh laïi sinh nöõa, neân goïi laø theâm roäng. Laïi nöõa, phieàn naõo khoâng nhieàu, noùi laø theâm roäng, vò lai coù phieàn naõo sinh roài laïi sinh, laïi khoâng goïi laø vò lai, neân goïi laø taêng roäng. Laïi nöõa, phieàn naõo khoâng nhieàu, noùi laø theâm roäng, vì thöôøng sinh. Neáu moät phieàn naõo sinh, tö duy baát chaùnh, khoâng döïa vaøo ñoái trò, thì hai sinh, ba sinh, cho ñeán traêm sinh, ngaøn sinh. Laïi nöõa, phieàn naõo khoâng nhieàu, noùi laø taêng roäng, chæ vì thöôøng sinh, chuyeån bieán theâm naëng, neân sinh phieàn naõo phaåm haï, tö duy baát chaùnh, khoâng döïa vaøo söï ñoái trò, töùc sinh ôû phaåm trung, phaåm trung töùc sinh leân phaåm thöôïng. Laïi nöõa, phieàn naõo khoâng nhieàu, noùi laø theâm roäng, chæ vì caûnh giôùi cuûa haønh chuyeån bieán, nhö duyeân saéc maø sinh phieàn naõo, khoâng chaùnh tö duy, khoâng döïa vaøo ñoái trò, laïi duyeân theo thanh, höông, vò, xuùc, phaùp sinh. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi: trong moät ñôøi, haønh nhieàu phieàn naõo, noùi laø taêng roäng. Ngöôøi coøn raøng buoäc, phieàn naõo khoâng coù theâm bôùt. Taát caû chuùng sinh, phieàn naõo ñeàu bình ñaúng, bình ñaúng ñoïa ñòa nguïc A- tyø, treân ñeán coõi Höõu Ñaûnh. Nhöng caùc phieàn naõo, coù ngöôøi haønh nhieàu, coù keû haønh ít. Ai haønh nhieàu? Ñoù laø caùc ngöôøi khoâng chaùnh tö duy, khoâng döïa vaøo söï ñoái trò. Ai haønh ít? Ñoù laø nhöõng ngöôøi chaùnh tö duy, nöông phaùp ñoái trò. Kinh Phaät noùi: Baûy laäu naày thöôøng laøm toån haïi, laøm sinh ra noùng naûy, baäc boäi vaø noãi lo laéng khoå sôû. Hoaëc höõu laäu laø do kieán ñaïo döùt tröø, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Nghóa thaät coù ba laäu: Duïc laäu, höõu laäu vaø voâ minh laäu, vì sao noùi baûy laäu?

Ñaùp: Ñöùc Theá toân duøng laäu ñeå noùi ñuû veà laäu, nhö trong kinh choã naøo cuõng noùi laäu ñaày ñuû kia. Laäu kia ñaõ ñöôïc noùi roäng nhö treân. ÔÛ ñaây cuõng gioáng nhö theá, laäu, noùi ñuû laø laäu. Toân giaû Ba-xa noùi: Phaät ñaõ noùi

ba laäu roài, laïi coù chuùng sinh khaùc ñeán trong phaùp hoäi. Vì xoùt thöông hoï neân Ñöùc Phaät ñaõ duøng nghóa naày, laïi duøng vaên khaùc, caâu khaùc, khieán caùc chuùng kia hoùa ñoä, neân noùi baûy laäu. Laïi nöõa, ngöôøi caên taùnh nhaïy beùn ñaõ hieåu, vì keû caên taùnh chaäm luït neân noùi nhö theá. Nhö caên taùnh nhaïy beùn, caên taùnh chaäm luït, söùc cuûa nhaân, söùc cuûa duyeân, söùc trong, söùc ngoaøi, döïa vaøo söùc cuûa chaùnh tö duy beân trong, döïa vaøo söùc nghe phaùp beân ngoaøi, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Toân giaû Phuù-na-da-xa noùi: Nghóa thaät cuûa kinh Phaät noùi coù hai laäu, nghóa laø laäu, do kieán ñaïo döùt, vaø laäu do tu ñaïo döùt. Laäu do kieán ñaïo döùt töùc laäu töï noùi teân. Laäu do tu ñaïo döùt duøng ñoái trò ñeå noùi teân. Ñoái trò coù hai thöù: 1. Ñoái trò döùt trong giaây phuùt. 2. Ñoái trò döùt caên baûn. Naêm thöù ñaàu noùi laø ñoái trò döùt trong giaây phuùt. Moät thöù sau goïi laø ñoái trò döùt caên baûn. Kinh Phaät noùi: Neáu coù kieán nhö theá, seõ ñöôïc giaûi thoaùt ñoái vôùi taâm duïc laäu, seõ ñöôïc giaûi thoaùt ñoái vôùi taâm voâ minh laäu, höõu laäu. Hoûi: Nhö khi lìa duïc aùi, taâm duïc laäu ñöôïc giaûi thoaùt, khi lìa aùi cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, taâm voâ minh laäu, höõu laäu ñöôïc giaûi thoaùt. Vì sao trong moät thôøi gian Ñöùc Phaät noùi veà taâm ba laäu ñöôïc giaûi thoaùt? Ñaùp: Ñaõ giaûi thoaùt, noùi laø nay ñang giaûi thoaùt, nhö noùi: Ñaïi vöông töø nôi naøo ñeán? Ñaõ ñeán noùi laø ñeán, noùi roäng nhö treân. Laïi nöõa, hai phaùp naày vì ñeàu coù moät thôøi gian dieät, neân khoâng coøn hieän nöõa, töùc noùi laø. Ñeàu coù, nghóa laø duïc laäu, voâ minh laäu, höõu laäu. Voâ minh laäu, khi lìa aùi duïc, duø döùt tröø caùc duïc ñeàu coù cuûa ngöôøi kia, maø chöa dieät haún. Luùc lìa aùi cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, caùc duïc cuûa ngöôøi kia ñeàu cuøng dieät vónh vieãn. Laïi nöõa, vì chöùng chung neân noùi nhö theá. Khi lìa duïc coõi Duïc, chöùng toû duïc laäu ñaõ döùt. Luùc lìa duïc cuûa phi töôûng Phi phi töôûng laø chöùng chung ba laäu ñaõ döùt. Laïi nöõa, vì ñoàng chöùng ñöôïc moät vò giaûi thoaùt, neân khi lìa duïc, laø ñaõ chöùng ñöôïc moät vò giaûi thoaùt cuûa duïc laäu. Luùc lìa aùi cuûa Phi töôûng, Phi phi töôûng, laø ñaõ chöùng ñöôïc moät vò giaûi thoaùt cuûa ba laäu.

Laïi nöõa, vì duøng dieät ñeå taùc chöùng, neân noùi nhö theá, nhö noùi: Luùc ñöôïc quaû A-la-haùn, laø chöùng chín möôi taùm söû dieät. Laïi nöõa, vì A-la-haùn ñaõ ñöôïc phaùp trí, neân noùi nhö theá. Ngöôøi hoïc ñöôïc phaùp trí, laø söï ñoái trò coõi Duïc, khi lìa duïc cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù. Ngöôøi Voâ hoïc ñöôïc phaùp trí, laø söï ñoái trò coõi Duïc. Laïi nöõa, ngöôøi Voâ hoïc vì lìa ñöôïc raøng buoäc cuûa Voâ hoïc, neân noùi nhö theá. Khi lìa duïc coõi Duïc, ngöôøi hoïc lìa ñöôïc raøng buoäc, luùc lìa duïc cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù. Ngöôøi Voâ hoïc lìa ñöôïc raøng buoäc. Laïi nöõa, ñaõ döùt khoâng noái tieáp nhau, laïi noái tieáp nhau, neân noùi nhö theá. Chuùng sinh khoâng coù bôø meù tröôùc, thöôøng döùt duïc laäu, laïi noái tieáp vôùi höõu laäu, voâ minh laäu. Neáu khi lìa duïc cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, phaùp noái tieáp nhau, khoâng coøn noái tieáp nhau nöõa. Laïi nöõa, vì duyeân khoâng ñuû, neân noùi raèng. Chuùng sinh khoâng noùi höõu laäu, voâ minh laäu cuûa bôø meù tröôùc, laøm ba duyeân cho duïc laäu, ñoù laø duyeân oai theá, duyeân caûnh giôùi, duyeân thöù lôùp. Neáu lìa duïc cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù thì duyeân

khoâng ñuû. Laïi nöõa, vì ñoái trò vôùi loãi laàm, neân noùi nhö vaày: Haønh giaû khi lìa duïc cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, laïi sinh töôûng loãi laàm ñoái vôùi duïc laäu, noùi veà söï xaáu aùc, caáu ueá cuûa duïc laäu ñoù, roài dieät tröø, döùt boû chuùng. Laäu naày töø voâ thuûy ñeán nay thöôøng aån naáp vôùi ta, thöôøng löøa doái ta. Nay ñaõ thoaùt khoûi duïc laäu, höõu laäu, voâ minh laäu, cho neân vì ñoái trò loãi laàm, neân noùi nhö theá. Hoûi: Vì sao naêm aám cuûa A-la-haùn ñöôïc giaûi thoaùt, Ñöùc Theá toân chæ noùi laø taâm ñöôïc giaûi thoaùt? Ñaùp: Vì Ñöùc Theá toân laáy taâm laøm ñaàu, neân noùi taâm ñöôïc giaûi thoaùt, naêm aám cuõng ñöôïc giaûi thoaùt. Laïi nöõa, vì taâm goïi laø hôn, neân nghóa cuõng hôn. Caùi gì trong nhoùm giaûi thoaùt kia laø hôn? Taâm laø hôn. Gioáng nhö vua vaø quyeán thuoäc ñeàu cuøng chaïy, nhöng chæ noùi laø vua chaïy, taâm kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, vì taâm neân soá phaùp ñöôïc goïi laø taâm sôû. Vì taâm lôùn, neân phaùp soá ñöôïc goïi ñaïi ñòa. Laïi nöõa, khi chöùng tha taâm trí thoâng, trong ñaïo voâ ngaïi chæ duyeân taâm, khoâng duyeân taâm sôû, noùi roäng nhö nôi taâm xöù ñaõ neâu. Boán löu: Duïc löu, höõu löu, kieán löu vaø voâ minh löu. Hoûi: Theå taùnh cuûa boán löu laø gì? Ñaùp: Coù moät traêm leû taùm thöù: Duïc löu coù hai möôi chín thöù: AÙi coù naêm thöù, giaän coù naêm thöù, maïn coù naêm thöù, nghi coù boán thöù, trieàn coù möôøi thöù.

Höõu löu coù hai möôi taùm thöù: AÙi coù möôøi thöù, maïn coù möôøi thöù, nghi coù taùm thöù. Kieán löu coù ba möôi saùu thöù: Coõi Duïc coù möôøi hai thöù, coõi Saéc coù möôøi hai xöù, coõi Voâ saéc coù möôøi hai thöù. Voâ minh löu coù möôøi laêm thöù: Coõi Duïc coù naêm thöù, coõi Saéc coù naêm thöù, coõi Voâ saéc coù naêm thöù. Moät traêm leû taùm thöù naày laø theå cuûa boán löu, cho ñeán noùi roäng, cuõng goïi laø moät traêm leû taùm phieàn naõo. Ñaõ noùi theå taùnh cuûa boán löu, veà lyù do nay seõ noùi: Hoûi: Vì sao goïi laø löu? Löu coù nghóa gì? Ñaùp: Nghóa troâi noåi laø nghóa löu, nghóa chaûy xuoáng laø nghóa löu, nghóa rôi rôùt laø nghóa löu. Nghóa troâi noåi laø nghóa löu: Caùc chuùng sinh troâi noåi, leä thuoäc trong sinh töû cuûa caùc giôùi, caùc ñöôøng, caùc loaøi. Nghóa chaûy xuoáng laø nghóa löu: Caùc chuùng sinh chaûy xuoáng trong sinh töû cuûa caùc giôùi, caùc ñöôøng, caùc loaøi. Nghóa rôi rôùt laø nghóa löu: Caùc chuùng sinh rôi rôùt trong sinh töû cuûa caùc giôùi, caùc coõi, caùc loaøi. Hoûi: Neáu nghóa troâi noåi, nghóa chaûy xuoáng, nghóa rôi rôùt laø nghóa löu, thì kieát phaàn treân seõ khoâng coù nghóa phaàn treân. Vì sao? Vì kieát phaàn treân laø khieán cho caùc chuùng sinh höôùng leân treân, ñi leân treân, khieán leân treân, noái tieáp nhau sinh? Ñaùp: Nghóa phaàn treân khaùc, nghóa löu khaùc, do giôùi neân laäp ra kieát phaàn treân. Vì sao? Vì kieát naày khieán caùc chuùng sinh ñeàu höôùng leân treân, ñi leân treân, khieán leân treân, noái tieáp nhau sinh. Vì giaûi thoaùt chaùnh haïnh, thöïc haønh thích ñaùng phaàn phaùp thieän cuûa Thaùnh ñaïo, neân noùi laø löu. Vì sao? Vì chuùng sinh duø sinh trong Höõu Ñaûnh, nhöng vaãn bò noåi troâi do löu, neân khoâng thöïc haønh thích ñaùng phaàn phaùp thieän cuûa Thaùnh ñaïo ñeå ñaït ñeán giaûi thoaùt. Cho neân Toân giaû Cuø-sa ñaõ noùi raèng: Maëc duø chuùng sinh ñaõ sinh töø laâu ôû ñòa treân, nhöng vaãn coøn bò troâi noåi do löu, bò aùch ñeø giöõ. Toân giaû Baø-ma-laëc noùi: Vì thöôøng hieän haønh phieàn

naõo taêng thöôïng, neân goïi laø löu. Hoûi: Vì sao trong caùc kieán löu laäp kieán löu, trong aùch laäp kieán aùch, trong thuû laäp kieán thuû, coøn trong laäu sao khoâng laäp kieán laäu? Ñaùp: Toân giaû Ba-xa noùi: Vì Ñöùc Phaät ñaõ bieát roõ veà phaùp töôùng, cuõng bieát roõ theá duïng cuûa chuùng maø ngöôøi khaùc thì khoâng bieát. Neáu phaùp coù theå laäp rieâng thì laäp rieâng. Neáu phaùp caàn nhoùm hoïp

laïi môùi coù theå laäp thì seõ nhoùm hoïp laïi ñeå laäp. Laïi nöõa, caùc kieán thì voäi vaøng, sôû haønh maïnh meõ, khoâng ñöùng ôû moät choã. Coøn nghóa löu truù laø nghóa laäu: Vì keát hôïp vôùi caùc phieàn naõo ngu ñoän, ôû laïi laâu neân laäp laäu. Caùc kieán thuaän theo nghóa troâi noåi, laäp caùc chuùng sinh troâi noåi, ñöùng trong doøng chaûy, rôi vaøo nôi sinh töû cuûa caùc giôùi, caùc ñöôøng, caùc loaøi, cho neân laäp rieâng kieán löu. Cuõng nhö moät coã xe duøng hai con boø vôùi taùnh ñeàu nhanh nheïn, thì coã xe ñoù seõ bò phaù vôõ. Neáu moät con chaäm, moät con nhanh, thì chuùng seõ ngaên giöõ vôùi nhau, coã xe seõ khoâng hö. Kieán löu kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, caùc kieán naày taùnh cuûa chuùng raát ñoäng, thuaän theo vôùi phaùp lìa duïc, khoâng thuaän theo phaùp löu truù. Coøn nghóa löu truù laø nghóa laäu, keát hôïp vôùi phieàn naõo ngu, ñoän ôû laïi laâu neân laäp laäu. Vì thuaän theo vôùi nghóa troâi noåi neân laäp löu. Hoûi: Neáu taùnh cuûa caùc kieán ñoäng, thuaän theo vôùi phaùp lìa duïc thì vì sao laïi laäp kieán löu? Ñaùp: Vì ngoaïi ñaïo. Caùc ngoaïi ñaïo ñaõ tìm xeùt caùc kieán, ôû trong sinh töû caøng theâm che phuû, chìm maát. Ví nhö voi giaø bò teù xuoáng vuõng buøn laày, neáu muoán nhuùc nhích thaân ñeå tìm caùch ra khoûi thì laïi caøng bò luùn xuoáng saâu, maát huùt. Kieán kia cuõng gioáng nhö vaäy. Phaùi Tyø-baø Xaø-baø-ñeà laäp caùc kieán laøm kieán laäu, noùi coù boán laäu: Duïc laäu, Höõu laäu, Kieán laäu vaø Voâ minh laäu. Nhö Duïc löu cuûa chuùng ta laø Duïc laäu cuûa ngöôøi kia, cho ñeán Voâ minh löu cuûa chuùng ta laø Voâ minh laäu kia. Phaùi aáy duø noùi nhö theá, nhöng cuõng khoâng caàn hoûi, cuõng chaúng caàn ñaùp. Boán aùch: AÙch duïc, aùch höõu, aùch kieán vaø aùch voâ minh. Nhö noùi veà löu, aùch cuõng gioáng nhö theá. Theå cuûa chuùng khoâng khaùc, veà nghóa thì coù khaùc. Nghóa troâi noåi laø nghóa löu. Nghóa troùi buoäc laø nghóa aùch. Chuùng sinh bò doøng chaûy laøm troâi noåi, bò troùi buoäc do aùch, phaûi gaùnh vaùc xe sinh töû, nhö con boø, duøng daây buoäc chaët vaøo chieác aùch, duøng gaäy ñaùnh vaøo löng noù môùi chòu keùo xe. AÙch kia cuõng gioáng nhö theá. Cho neân trong caùc kinh luaän ñeàu noùi löu, sau ñoù môùi noùi aùch. Boán thuû laø Duïc thuû, kieán thuû, giôùi thuû vaø ngaõ ngöõ thuû. Hoûi: Theå taùnh cuûa boán thuû laø gì? Ñaùp: Coù moät traêm leû taùm thöù: Duïc thuû coù ba möôi boán thöù: AÙi coù naêm thöù, giaän döõ coù naêm thöù, maïn coù naêm thöù, voâ minh coù naêm thöù, nghi coù boán thöù, trieàn coù möôøi thöù.

Kieán thuû coù ba möôi thöù: Coõi Duïc coù möôøi thöù, coõi Saéc coù möôøi thöù, coõi Voâ saéc coù möôøi thöù. Giôùi thuû coù saùu thöù: Coõi Duïc coù hai thöù, coõi Saéc coù hai thöù, coõi Voâ saéc coù hai thöù. Ngaõ ngöõ thuû coù ba möôi taùm thöù: AÙi coù möôøi thöù, maïn coù möôøi thöù, voâ minh coù möôøi thöù, nghi coù taùm thöù. Moät traêm leû taùm thöù naày laø theå cuûa boán thuû, cho ñeán noùi roäng, cuõng goïi laø moät traêm leû taùm phieàn naõo. Ñaõ noùi theå taùnh cuûa boán thuû.

Veà lyù do nay seõ noùi: Hoûi: Vì sao goïi laø Thuû? Ñaùp: Vì ba vieäc neân goïi laø thuû: 1. Do leä thuoäc. 2. Do caàm giöõ chaët. 3. Do choïn löïa. Laïi nöõa, vì hai vieäc neân goïi laø Thuû: 1. Laøm cho nghieäp löøng laãy. 2. Theå taùnh maïnh meõ. Laøm cho nghieäp löøng laãy: Khieán caùc nghieäp cuûa chuùng sinh trong naêm ñöôøng thöôøng löøng laãy. Theå taùnh maïnh meõ: Vì tueä saùng. Thuû laø nghóa gì? Nghóa cuûi laø nghóa thuû, nghóa vaây buoäc laø nghóa thuû. Nghóa ñaâm, haïi laø nghóa thuû. Nghóa cuûi laø nghóa thuû: Nhö vì duyeân cuûi, neân löûa höøng höïc. Chuùng sinh cuõng vaäy, do phieàn naõo neân löûa nghieäp boác chaùy. Nghóa vaây buoäc laø nghóa thuû: Nhö con taèm duøng keùn goùi mình laïi, vaø cheát ôû trong ñoù. Cuõng theá, chuùng sinh duøng phieàn naõo töï troùi buoäc mình roài cheát trong ñöôøng aùc. Nghóa ñaâm, haïi laø nghóa thuû: Nhö vaät beùn nhoïn ñaâm vaøo thaân, bò naõo haïi. Laáy vaät beùn nhoïn ñaâm vaøo phaùp thaân cuõng gioáng nhö theá. Cho neân nghóa cuûi, nghóa vaây boïc, buoäc troùi, nghóa ñaâm, haïi laø nghóa thuû. Hoûi: Vì sao laäp voâ minh laäu trong laäu, laäp voâ minh löu trong löu, laäp voâ minh aùch trong aùch? Vì sao trong thuû khoâng laäp voâ minh thuû? Ñaùp: Toân giaû Ba-xa noùi: Ñöùc Theá toân bieát roõ chaéc chaén veà phaùp töôùng, cuõng bieát veà theá duïng cuûa chuùng, trong khi ngöôøi khaùc khoâng bieát. Neáu phaùp coù theå laäp rieâng thì neân laäp rieâng. Neáu phaùp caàn nhoùm hoïp môùi coù theå laäp thì neân nhoùm hoïp laïi ñeå laäp. Laïi nöõa, tröôùc noùi raèng: Vì ba vieäc neân goïi laø thuû: 1. Vì leä thuoäc.

2. Vì naém giöõ chaët. 3. Vì choïn löïa. Voâ minh duø coù nghóa leä thuoäc, nghóa giöõ chaët nhöng khoâng coù nghóa löïa choïn. Vì sao? Vì ngöôøi maïnh meõ môùi coù theå löïa choïn, voâ minh thì khoâng maïnh meõ. Laïi nöõa, tröôùc kia ñaõ noùi lôøi naày: Vì hai söï neân goïi laø thuû: 1. Laøm nghieäp löøng laãy. 2. Nôi hieän haønh maïnh meõ. Maëc duø voâ minh coù theå laøm cho nghieäp löøng laãy, nhöng choã hieän haønh khoâng maïnh meõ, vì ngu nhoû neân khoâng maïnh meõ, khoâng quyeát ñònh. Hoûi: Vì sao trong naêm kieán, boán kieán laäp kieán thuû, moät kieán laäp giôùi thuû? Ñaùp: Toân giaû Ba-xa noùi: Ñöùc Theá toân bieát roõ chaéc chaén veà phaùp töôùng, cuõng bieát theá duïng cuûa chuùng, ngöôøi khaùc khoâng bieát. Neáu phaùp coù theå laäp rieâng, thì laäp rieâng thuû, neáu phaùp caàn nhoùm hoïp môùi coù theå laäp thì nhoùm hoïp ñeå laäp. Laïi nöõa, tröôùc kia ñaõ noùi raèng: Do hai vieäc neân goïi laø thuû: 1. Laøm cho nghieäp löøng laãy. 2. Choã hieän haønh maïnh meõ. Moät kieán laø giôùi thuû laøm höng thònh nghieäp cuûa chuùng sinh trong naêm ñöôøng, bình ñaúng vôùi boán kieán kia. Toân giaû Cuø-sa noùi: Phaät bieát moät kieán giôùi thuû laø nhanh choùng, rieâng troïng veà gaàn, laøm cho nghieäp cuûa chuùng sinh laãy löøng, chaúng phaûi boán kieán coøn laïi, cho neân laäp rieâng giôùi thuû. Laïi nöõa, vì giôùi thuû ganh vôùi ñaïo, xa caùch giaûi thoaùt. Ganh vôùi ñaïo, nghóa laø boû taùm chaùnh ñaïo vi dieäu, thöïc haønh caùc thöù khoå haïnh, nghó ñoù laø tònh, nhö khoâng aên, naèm treân tro than, thaân höôùng veà aùnh naéng maët trôøi, hôùp khoâng khí, uoáng nöôùc, aên traùi caây, ñi, naèm treân cuûi gai, maëc aùo raùch v.v... Xa caùch giaûi thoaùt: Vì tu taø ñaïo neân caøng xa caùch giaûi thoaùt. Laïi nöõa, do giôùi thuû coù theå löøa doái hai loaïi ngöôøi laø noäi ñaïo, ngoaïi

ñaïo. Löøa doái noäi ñaïo laø sao? Nhö röûa tay chaân, thöïc haønh möôøi hai haïnh ñaàu- ñaø, nghó ñoù laø tònh. Löøa doái ngoaïi ñaïo laø sao? Nhö töï nhòn ñoùi, naèm treân tro than, haønh caùc thöù khoå haïnh, nghó ñoù laø tònh. Vì theá, Toân giaû Cuø-sa noùi raèng: Caùc haønh thanh tònh nhö theá v.v... ñeàu laø phaùp maø theá gian thöïc haønh, hieän thaáy. Löøa doái noäi ñaïo, ngoaïi ñaïo, nhö ñaùnh löøa treû con.

Hoûi: Vì sao noùi laø ngaõ ngöõ thuû? Vì do sôû haønh hay do caûnh giôùi? Neáu do sôû haønh laø ngaõ ngöõ thuû, thì thaân kieán leõ ra cuõng laø ngaõ ngöõ thuû? Vì sao? Vì thöïc haønh haønh cuûa ngaõ. Neáu do caûnh giôùi, thì trong caûnh giôùi khoâng coù ngaõ? Hoaëc coù ngöôøi ñaùp raèng: Vì khoâng do sôû haønh, cuõng khoâng do caûnh giôùi. Vì neáu do nôi choán haønh laø ngaõ ngöõ thuû thì thaân kieán neân laø ngaõ ngöõ thuû. Vì sao? Vì thöïc haønh theo haønh cuûa ngaõ. Cuõng khoâng do caûnh giôùi, vì trong caûnh giôùi khoâng coù ngaõ, chæ do caùc phieàn naõo coõi Duïc, tröø kieán coøn laïi laø laäp duïc thuû. Caùc phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc, tröø kieán, laäp ngaõ ngöõ thuû. Hoûi: Vì sao caùc phieàn naõo coõi Duïc, tröø kieán, laäp duïc thuû, caùc phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc, tröø kieán, laäp ngaõ ngöõ thuû? Ñaùp: Caùc phieàn naõo coõi Duïc, luùc do duïc taïo ra thaân mình, phaûi ñi chung, caàn coù caûnh giôùi, caàn goàm ñuû. Caùc phieàn naõo coõi Saéc khi taïo ra thaân mình, khoâng do duïc, khoâng caàn ñi chung, khoâng caàn caûnh giôùi, khoâng caàn goàm ñuû. Laïi nöõa, caùc phieàn naõo coõi Duïc, do duïc neân sinh, do caûnh giôùi neân sinh, do söï goàm ñuû neân sinh, do ngöôøi khaùc neân sinh nieàm vui. Caùc phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc khoâng do duïc, khoâng do caûnh giôùi, khoâng do söï goàm ñuû, khoâng do ngöôøi khaùc sinh nieàm vui, chæ do ngaõ maø sinh. Laïi nöõa, caùc phieàn naõo coõi Duïc khoâng do ñònh, coù theå taïo ra thaân mình, cuõng do vaät noäi, cuõng do vaät ngoaïi. Caùc phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc, thì do ñònh taïo ra thaân mình, do vaät noäi, khoâng do vaät ngoaïi. Laïi nöõa, caùc phieàn naõo coõi Duïc, khoâng theå taïo ra thaân mình roäng lôùn, cuõng khoâng noái tieáp nhau laâu xa. Caùc phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc, coù theå taïo neân thaân roäng lôùn, noái tieáp nhau laâu xa. Nhö trôøi A-ca-nò-traø, thaân cao moät vaïn saùu ngaøn do-tuaàn. Cho neân caùc phieàn naõo coõi Duïc, tröø kieán, laäp ra duïc thuû. Caùc phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc, tröø kieán, laäp ngaõ ngöõ thuû. Kinh Phaät noùi boán thuû naày ñeàu laáy voâ minh laøm goác, do voâ minh sinh, do voâ minh chöùa nhoùm. Hoûi: Nhö caùc kinh ñeàu noùi laø aùi duyeân thuû, vì sao trong ñaây laïi noùi laáy voâ minh laøm goác, cho ñeán noùi roäng? Ñaùp: Vì nhaân gaàn, neân noùi aùi duyeân thuû. Do nhaân xa neân noùi voâ minh laø goác, nhaân taäp. Nhö gaàn, xa, ôû ñaây, ôû kia, ñi chung, khoâng ñi chung, thaân naày, thaân khaùc, noùi cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, vì nhaân töông töï, neân noùi aùi duyeân thuû. Vì nhaân töông töï, nhaân nhaát thieát bieán, neân noùi voâ minh laø goác, nhaân taäp.

Laïi nöõa, vì caùc ngoaïi ñaïo neân noùi raèng: Caùc ngoaïi ñaïo khoâng coù nhaø ôû, cuõng khoâng chöùa nhoùm, khoâng tham ñaém caûnh giôùi, vì gaây ra caùc haønh vi aùc, neân bò ñoïa vaøo ñöôøng aùc. Hoûi: Nhö aùi ñöôïc goàm nhieáp trong thuû, vì

sao noùi aùi duyeân thuû? Ñaùp: Baét ñaàu sinh aùi, goïi laø aùi, taêng roäng goïi laø thuû, neân goïi laø aùi duyeân thuû. Laïi nöõa, döôùi goïi laø aùi, treân goïi laø thuû. Boán phöôïc: Phöôïc tham thaân, phöôïc giaän thaân, phöôïc giôùi thuû thaân, phöôïc kieán thuû thaân. Hoûi: Theå taùnh cuûa boán phöôïc laø gì? Ñaùp: Coù hai möôi taùm thöù: Phöôïc tham thaân laø duïc aùi coù naêm thöù, chung cho saùu thöùc thaân. Phöôïc giaän thaân coù naêm thöù, chung cho saùu thöùc thaân. Phöôïc giôùi thuû thaân, ba coõi coù saùu thöù. Phöôïc kieán thuû thaân, ba coõi coù möôøi hai thöù. Hai möôi taùm thöù naày laø theå cuûa boán phöôïc, cho ñeán noùi roäng. Ñaõ noùi theå taùnh cuûa boán phöôïc. Veà lyù do nay seõ noùi: Hoûi: Vì sao goïi laø phöôïc? Phöôïc coù nghóa gì? Ñaùp: Nghóa troùi buoäc laø nghóa phöôïc. Nghóa noái tieáp nhau laø nghóa phöôïc. Nghóa troùi buoäc laø nghóa phöôïc: Boán phöôïc naày ñoàng troùi buoäc chuùng sinh, troùi buoäc roài, laïi troùi buoäc. Kinh Taäp Phaùp cuõng noùi: Neáu khoâng döùt tham, khoâng bieát tham ñeàu laø nhaân duyeân thoï thaân cuûa taát caû xöù, ñeàu troùi buoäc chuùng sinh, troùi buoäc roài, laïi troùi buoäc nöõa. Ví nhö ngöôøi thôï keát traøng hoa kheùo leùo vaø hoïc troø cuûa oâng ta ñaõ duøng caùc thöù hoa chaát töøng khoùm ôû tröôùc, sau ñoù duøng chæ xaâu taïo thaønh caùc traøng hoa, laø nhaân cuûa hoa, cuõng laø duyeân cuûa hoa, ñoàng buoäc caùc hoa, buoäc roài laïi buoäc. Phöôïc kia cuõng gioáng nhö theá. Phöôïc giaän thaân, phöôïc giôùi thuû thaân, phöôïc kieán thuû thaân, noùi cuõng gioáng nhö theá. Nghóa noái tieáp nhau laø nghóa phöôïc: Nhö kinh noùi: Vì ba vieäc neân vaøo thai meï. 1. Cha meï ñeàu coù taâm nhieãm. 2. Ngöôøi meï khoâng beänh, cuõng laïi laø luùc gaëp. 3. Keû thoï thaân hieän ôû tröôùc, hoaëc coù taâm duïc, hoaëc coù taâm giaän döõ. Vì vieäc naày, neân nghóa noái tieáp nhau laø nghóa phöôïc. Hoûi: Neáu nghóa troùi buoäc laø nghóa phöôïc. Caùc phieàn naõo khaùc

khoâng thuoäc veà phöôïc, cuõng troùi buoäc chuùng sinh, ñoàng troùi buoäc trong sinh töû, troùi buoäc xong laïi troùi buoäc. Boán phöôïc coù nghóa naøo khaùc hay khoâng Ñöùc Theá toân laïi laäp rieâng laø phöôïc? Ñaùp: Ñaây laø lôøi chöa troïn veïn cuûa Ñöùc Theá toân, cho ñeán noùi roäng. Toân giaû Ba-xa noùi: Ñöùc Theá toân bieát roõ chaéc chaén veà phaùp töôùng, cuõng bieát theá löïc coâng duïng cuûa chuùng maø ngöôøi khaùc khoâng bieát. Neáu phaùp coù töôùng cuûa phöôïc thì laäp phöôïc, khoâng coù thì khoâng laäp. Toân giaû Cuø-sa noùi: Phaät bieát boán phöôïc ñeàu troùi buoäc chuùng sinh, troùi buoäc roài, laïi troùi buoäc, nhanh choùng nghieâng veà moät beân gaàn, chaúng phaûi phieàn naõo khaùc, cho neân laäp phöôïc. Laïi nöõa, phöôïc naày ñoái vôùi caùc phieàn naõo, troùi buoäc ngöôøi taïi gia, xuaát gia. Phöôïc tham thaân, phöôïc giaän thaân, troùi buoäc rieâng nôi ngöôøi taïi gia. Phöôïc giôùi thuû thaân, phöôïc kieán thuû thaân, troùi buoäc rieâng ngöôøi xuaát gia. Nhö taïi gia, xuaát gia, coù nhaø, khoâng nhaø, coù chöùa nhoùm, khoâng chöùa nhoùm, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, boán phöôïc raøng buoäc rieâng naëng chuùng sinh ba coõi. Phöôïc tham thaân, phöôïc giaän thaân, raøng buoäc rieâng naëng chuùng sinh coõi Duïc. Phöôïc giôùi thuû thaân, phöôïc kieán thuû thaân, raøng buoäc, rieâng naëng chuùng sinh coõi Saéc, coõi Voâ saéc. Laïi nöõa, boán phöôïc naày laø caên baûn tranh chaáp cuûa hai thöù söû. Phöôïc tham thaân, phöôïc

giaän thaân, coù theå khôûi caên baûn tranh chaáp cuûa söû aùi, giaän. Phöôïc giôùi thuû thaân, phöôïc kieán thuû thaân coù theå khôûi caên baûn tranh chaáp cuûa söû kieán. Nhö kinh noùi: Baø-la-moân Chaáp Tröôïng Trì Taùo Quaùn ñeán choã Toân giaû Ca-chieân-dieân, hoûi raèng: Vì nhaân duyeân gì Saùt- lôïi laïi tranh chaáp vôùi Saùt-lôïi, Baø-la-moân laïi tranh chaáp vôùi Baø-la-moân, haøng Tyø-xaù laïi cuøng tranh chaáp vôùi Tyø-xaù, haøng Thuû-ñaø laïi cuøng tranh chaáp vôùi Thuû-ñaø? Toân giaû Ca-chieân-dieân ñaùp: Naày Baø-la-moân! Nhöõng haïng kia do tham ñaém aùi duïc neân Saùt-lôïi laïi tranh chaáp vôùi Saùt-lôïi, cho ñeán Thuû-ñaø laïi tranh chaáp vôùi Thuû-ñaø. Laïi hoûi: Ngöôøi xuaát gia khoâng coù nhaø ôû, khoâng coù chaát chöùa, vaäy

do nhaân duyeân gì laïi tranh chaáp vôùi nhau? Toân giaû Ca-chieân-dieân-töû ñaùp: Vì moãi ngöôøi ñoái vôùi kieán giaûi cuûa mình ñeàu khôûi aùi chaáp. Nhö caên baûn cuûa hai söï tranh chaáp, hai beân, hai muõi teân, hai hyù luaän, hai ñöôøng, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, moân hieän coù naày, hieän toùm löôïc, hieän môùi nhaäp. Caùc phieàn naõo, hoaëc do kieán ñaïo döùt tröø, hoaëc do kieán ñaïo, tu ñaïo döùt tröø. Neáu noùi laø phöôïc giôùi thuû thaân, phöôïc kieán thuû thaân, neân bieát laø ñaõ noùi caùc phieàn naõo do kieán ñaïo döùt. Neáu noùi ñeán phöôïc tham thaân, phöôïc giaän thaân, thì phaûi bieát laø ñaõ noùi caùc phieàn naõo do kieán ñaïo, tu ñaïo döùt tröø. Laïi nöõa, caùc phieàn naõo ñoù hoaëc laø nhaát thieát bieán, hoaëc chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Neáu noùi phöôïc cuûa hai thaân sau, phaûi bieát laø ñaõ noùi phieàn naõo nhaát thieát bieán. Neáu noùi phöôïc cuûa hai thaân tröôùc, phaûi bieát laø ñaõ noùi caùc phieàn naõo chaúng phaûi nhaát thieát bieán. Laïi nöõa, caùc phieàn naõo hoaëc laø taùnh kieán, hoaëc chaúng phaûi taùnh kieán. Neáu noùi laø phöôïc cuûa hai thaân sau, phaûi bieát laø ñaõ noùi ñeán caùc phieàn naõo cuûa taùnh kieán. Neáu noùi laø hai phöôïc thaân tröôùc, phaûi bieát laø ñaõ noùi caùc phieàn naõo chaúng phaûi taùnh kieán. Laïi nöõa, caùc phieàn naõo ñoù, hoaëc laø sôû haønh cuûa ngöôøi phaøm phu, hoaëc laø sôû haønh cuûa baäc Thaùnh, phaøm phu. Neáu noùi phöôïc cuûa thaân nhueá, phaûi bieát laø ñaõ noùi caùc phieàn naõo, sôû haønh cuûa phaøm phu. Neáu noùi laø phöôïc cuûa hai thaân tröôùc, phaûi bieát laø ñaõ noùi caùc phieàn naõo, sôû haønh cuûa baäc Thaùnh, phaøm phu. Laïi nöõa, caùc phieàn naõo hoaëc mang taùnh chaát vui veû hôn hôû, hoaëc vôùi taùnh chaát öu tö, buoàn baõ. Neáu noùi laø phöôïc giaän thaân, phaûi bieát laø ñaõ noùi caùc phieàn naõo lo laéng, buoàn baõ. Neáu noùi laø phöôïc thaân coøn laïi, phaûi bieát laø ñaõ noùi caùc phieàn naõo mang taùnh chaát vui veû hôùn hôû. Cho neân, noùi laø hieän moân, hieän toùm löôïc, hieän môùi nhaäp. Naêm caùi: Caùi duïc aùi, caùi giaän döõ, caùi thuøy mieân, caùi traïo hoái vaø caùi nghi. Hoûi: Theå taùnh cuûa caùi laø gì? Ñaùp: Coù ba möôi thöù: Caùi duïc aùi coù naêm thö, chung cho saùu thöùc thaân. Caùi giaän döõ coù naêm thöù, chung cho saùu thöùc thaân. Caùi thuøy, traïo, ñeàu coù ôû naêm thöù döùt cuûa ba coõi chung cho saùu thöùc thaân, laø baát thieän, voâ kyù. Baát thieän thì laäp caùi, voâ kyù thì khoâng laäp, coù möôøi thöù. Mieân ôû coõi Duïc, choã döùt cuûa naêm haønh, laø yù ñòa, laø thieän, baát thieän, voâ kyù. Baát thieän thì laäp caùi, thieän vaø voâ kyù thì khoâng laäp, coù naêm thöù. Hoái laø

thuoäc coõi Duïc, choã döùt cuûa tu ñaïo, ôû yù ñòa, laø thieän, baát thieän. Baát thieän laäp

caùi, thieän thì khoâng laäp, coù moät thöù. Nghi ôû ba coõi boán thöù döùt, ôû yù ñòa, laø baát thieän, voâ kyù. Baát thieän thì laäp caùi, voâ kyù khoâng laäp, coù boán thöù. Ba möôi thöù naày laø theå cuûa naêm caùi. Caùi coù töôùng gì? Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Theå töùc laø töôùng, töôùng töùc laø theå. Caùc phaùp khoâng theå lìa theå, laø noùi rieâng veà töôùng. Laïi nöõa, chuyeân caàn tìm kieám duïc laø töôùng cuûa duïc aùi, noåi giaän döõ, haõm haïi chuùng sinh laø töôùng cuûa giaän döõ, laøm cho thaân taâm bò che laáp, chìm laën laø töôùng nguû nghæ (thuøy), khoâng cöû ñoäng laø töôùng nguû (mieân). Khoâng thoâi nghæ laø töôùng traïo cöû. Cheá ngöï taâm aên naên laø töôùng hoái. Ñoái vôùi coâng vieäc laøm khoâng quyeát ñònh laø töôùng nghi. Ñaõ noùi veà theå töôùng cuûa caùi. Veà lyù do nay seõ noùi: Hoûi: Vì sao goïi laø caùi? Caùi nghóa laø gì? Ñaùp: Nghóa che ngaên laø nghóa caùi, nghóa phaù vôõ laø nghóa caùi. Nghóa huûy hoaïi laø nghóa caùi. Nghóa ñoïa laø nghóa caùi. Nghóa naèm laø nghóa caùi. Nghóa che ngaên laø nghóa caùi: Laø che ngaên Thaùnh ñaïo vaø phöông tieän caên thieän cuûa Thaùnh ñaïo. Nhö kinh noùi: Tyø-kheo phaûi bieát! Naêm thöù caây naày ñöôïc goïi laø caây to, haït gioáng cuûa noù duø nhoû, nhöng thaân caønh ñeàu to, che khuaát caùc caây nhoû khaùc, khieán chuùng bò hö hoaïi ñoå ngaõ. Naêm thöù caây laø: 1. Vu-xaø-na. 2. Ca-tyø-ña-la. 3. A-thaáp-baø-ña. 4. Öu-ñaøm-baït-la. 5. Ni-caâu-ñaø. Caùc caây nhoû bò che khuaát do caùc caây to naày, khoâng theå sinh ra hoa quaû. Cuõng theá, caây taâm ôû coõi Duïc cuûa chuùng sinh ñaõ bò caùi che laáp, khoâng theå sinh hoa giaùc yù vaø quaû Sa-moân. Cho neân nghóa ngaên che laø nghóa caùi. Nghóa phaù vôõ, nghóa huûy hoaïi, nghóa ñoïa, nghóa naèm, laø nghóa caùi. Hoûi: Neáu ngaên che Thaùnh ñaïo vaø phöông tieän caên thieän cuûa Thaùnh ñaïo laø nghóa caùi, thì caùi seõ khoâng goàm nhieáp. Vì caùc phieàn naõo khaùc cuõng ngaên che Thaùnh ñaïo vaø phöông tieän caên thieän cuûa Thaùnh ñaïo, leõ ra cuõng laø caùi. Caùc phieàn naõo naày coù nghóa gì khaùc nhau maø Ñöùc Theá toân laäp rieâng laø caùi? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Ñaây laø thuyeát chöa troïn veïn cuûa Ñöùc

Theá toân, cho ñeán vì ngöôøi ñöôïc hoùa ñoä. Toân giaû Ba-xa noùi: Phaät bieát roõ chaéc chaén veà phaùp töôùng, cuõng bieát veà coâng duïng, theá löïc cuûa chuùng, ngöôøi khaùc khoâng theå bieát, cho ñeán noùi roäng. Toân giaû Cuø-sa noùi: Phaät bieát naêm caùi naày, cho ñeán ngaên che Thaùnh ñaïo cuûa chuùng sinh vaø phöông tieän caên thieän cuûa Thaùnh ñaïo, chaúng phaûi phieàn naõo khaùc. Laïi nöõa, caùi naày cuõng coù luùc che laáp nhaân, cuõng ñoâi khi ngaên chaën quaû. Khi che laáp nhaân: Naêm caùi, moãi caùi khi hieän ôû tröôùc, thì khoâng theå sinh taâm thieän höõu laäu vaø taâm voâ kyù khoâng aån maát, huoáng chi laø Thaùnh ñaïo vaø phöông tieän caên thieän cuûa Thaùnh ñaïo. Luùc che laáp quaû: Vì quaû cuûa naêm caùi, neân ñoïa vaøo ñöôøng aùc, töùc laø ngaên che taát caû coâng ñöùc laønh. Laïi nöõa, naêm caùi naày laø soá haønh cuûa soá chuùng sinh coõi Duïc, luùc hieän haønh raát vi teá. Chuùng sinh haønh maïn hieän coù ôû coõi Duïc thì raát ít. Nhö ñoïa vaøo ñòa nguïc, coù theå khôûi leân maïn naày: Ta chòu khoå vöôït hôn ngöôøi khaùc?

Trong suùc sinh nhö eånh öông v.v... vì ngu si neân khoâng theå khôûi caùc kieán. Vì theá, Toân giaû Cuø-sa ñaõ noùi raèng: Taát caû phieàn naõo ñeàu ngaên che Thaùnh ñaïo, traùi vôùi ñaïo Thaùnh, chæ soá haønh cuûa naêm caùi, luùc thöôøng hieän haønh raát vi teá, neân Ñöùc Theá toân môùi laäp caùi. Laïi nöõa, caùi naày laø nhaát ñònh vaø laø quaû nhaát ñònh, taïo ra trôû ngaïi. Laïi nöõa, caùi naày ngaên che phaùp lìa duïc cuûa ba coõi, che laáp chín döùt bieát quaû voâ laäu, ngaên che boán quaû Sa-moân. Laïi nöõa, caùi duïc aùi xa lìa phaùp vaéng laëng duïc aùi. Caùi giaän döõ xa lìa phaùp laøm vaéng laëng giaän döõ. Caùi thuøy mieân xa lìa phaùp tueä. Caùi traïo hoái xa lìa phaùp ñònh. Vì xa lìa ñònh, tueä, laøm vaéng laëng caùc thöù duïc aùi, giaän döõ, neân ñaõ laøm cho muõi teân nghi sinh khôûi trong taâm, vaäy coù nghieäp baùo thieän aùc, hay khoâng? Laïi nöõa, aùi, giaän laøm hö hoaïi thaân giôùi, thuøy mieân huûy hoaïi thaân tueä, traïo hoái gaây hö hoaïi thaân ñònh. Vì huûy hoaïi ba thöù thaân, neân taâm nghi do döï laø coù nghieäp baùo thieän aùc khoâng? Nhö huûy hoaïi ba giôùi, haïi ba giôùi cuõng vaäy. Nhö ba giôùi, ba tu, ba tònh cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, hieän moân naày, hieän toùm löôïc, hieän môùi nhaäp, caùc phieàn naõo aáy, hoaëc moät thöù döùt, hoaëc boán thöù döùt, hoaëc naêm thöù döùt. Neáu noùi hoái, phaûi bieát laø ñaõ noùi moät thöù döùt. Neáu noùi nghi, phaûi bieát laø ñaõ noùi boán thöù döùt. Neáu noùi phaùp coøn laïi, phaûi bieát ñaõ noùi naêm thöù döùt.

Laïi nöõa, caùc phieàn naõo naày hoaëc do kieán ñaïo döùt, hoaëc do tu ñaïo döùt, hoaëc do kieán ñaïo, tu ñaïo döùt. Neáu noùi nghi, phaûi bieát ñaõ noùi do kieán ñaïo döùt. Neáu noùi hoái, phaûi bieát ñaõ noùi do tu ñaïo döùt. Neáu noùi phaùp khaùc, phaûi bieát ñaõ noùi do kieán ñaïo, tu ñaïo döùt. Hoûi: Danh cuûa caùi coù naêm, coøn theå cuûa caùi coù bao nhieâu? Ñaùp: Danh coù naêm, theå coù baûy. Caùi duïc aùi, danh coù moät, theå coù moät. Caùi giaän döõ, caùi nghi cuõng gioáng nhö theá. Caùi thuøy mieân, danh coù moät, theå coù hai. Caùi traïo hoái cuõng gioáng nhö vaäy. Cho neân naêm caùi, danh coù naêm, theå coù baûy. Nhö theå cuûa danh, theå cuûa soá, danh khaùc, theå khaùc, danh khaùc, theå töôùng khaùc. Phaân bieät danh, phaân bieät theå, bieát danh, bieát theå phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Vì sao caùi duïc aùi, caùi giaän döõ, caùi nghi, moät theå laäp caùi, caùi thuøy mieân, caùi traïo, hoái, phaûi hai theå laäp caùi? Toân giaû Ba-xa noùi: Phaät bieát chaéc chaén veà phaùp töôùng, cuõng bieát coâng duïng, theá löïc cuûa chuùng, ngöôøi khaùc khoâng bieát, cho ñeán noùi roäng. Laïi nöõa, neáu laø taùnh cuûa söû, cuõng laø taùnh cuûa trieàn thì moät theå laäp caùi. Neáu laø taùnh trieàn, chaúng phaûi taùnh söû, thì hai theå laäp caùi. Laïi nöõa, vì coù ñaày ñuû phieàn naõo, khoâng ñaày ñuû phieàn naõo. Ñaày ñuû phieàn naõo nghóa laø kieát, phöôïc, söû trieàn caáu ueá traùi vôùi ba thöù naày, goïi laø khoâng ñaày ñuû. Caùc phieàn naõo ñaày ñuû thì moät theå laäp caùi, khoâng ñaày ñuû thì hai theå laäp caùi. Laïi nöõa, vì ba vieäc neân laäp caùi: 1. Thöùc aên. 2. Ñoái trò. 3. Cuøng gaùnh naëng. Caùi duïc aùi: Laáy gì laøm thöùc aên? Ñaùp: AÊn ñoái vôùi töôûng tònh. Laáy gì laøm ñoái trò? Ñaùp: Baát tònh. Vì duøng moät thöùc aên, moät ñoái trò, neân moät theå laäp caùi. Caùi giaän döõ laáy gì laøm thöùc aên? Ñaùp: Laáy töôùng haïi laøm thöùc aên. Laáy gì laøm ñoái trò? Ñaùp: Laáy taâm

töø. Vì duøng moät thöùc aên, moät ñoái trò, neân moät theå laäp caùi. Caùi nghi laáy gì laøm thöùc aên?

Ñaùp: Laáy söï do döï cuûa töôùng theá gian laøm thöùc aên. Laáy gì laøm ñoái trò? Ñaùp: Laáy quaùn phaùp duyeân khôûi, vì duøng moät thöùc aên, moät ñoái trò, neân moät theå laäp caùi. Caùi thuøy mieân laáy gì laøm thöùc aên? Ñaùp: Laáy naêm phaùp laøm thöùc aên: 1. Maét môø. 2. Buoàn raàu, boái roái. 3. Luoân ngaùp vaët. 4. Thöùc aên khoâng tieâu hoùa. 5. Taâm phieàn muoän. Laáy gì laøm ñoái trò? Ñaùp: Laáy tueä. Do naêm thöùc aên, moät ñoái trò, neân hai theå laäp caùi. Caùi traïo hoái laáy gì laøm thöùc aên? Ñaùp: Duøng boán phaùp laøm thöùc aên: 1. Nghó ñeán thaân thuoäc. 2. Nghó ñeán coõi nöôùc. 3. Nghó ñeán khoâng muoán cheát. 4. Nghó ñeán nhöõng vieäc daïo chôi cöôøi ñuøa vui veû, möøng rôõ ñaõ töøng traûi qua. Laáy gì laøm ñoái trò? Ñaùp: Duøng ñònh ñeå ñoái trò. Do boán thöùc aên, moät ñoái trò, neân hai theå laäp caùi. Cuøng gaùnh naëng: Caùi duïc aùi, caùi giaän döõ, caùi nghi ñoàng moät theå, coù theå mang gaùnh naëng cuûa nghóa caùi. Caùi thuøy mieân, traïo hoái, hai theå, coù theå mang gaùnh naëng cuûa nghóa caùi. Gioáng nhö vieäc trong thoân, moät ngöôøi coù theå laøm xong, thì laäp moät ngöôøi, moät ngöôøi khoâng theå laøm xong thì laäp nhieàu ngöôøi. Cuõng nhö duøng ñoøn tay ñeå choáng ñôõ maùi nhaø, loaïi cöùng chaéc chæ duøng moät, yeáu thì duøng hai. Vieäc kia cuõng gioáng nhö theá. Cho neân, moät thöùc aên, moät ñoái trò, moät ngöôøi cuøng gaùnh naëng, laäp moät caùi. Hoûi: Vì sao Ñöùc Theá toân tröôùc noùi caùi duïc aùi, keá noùi caùi giaän döõ, sau noùi caùi nghi? Ñaùp: Noùi nhö theá töùc laø vaên thuaän theo. Laïi nöõa, neáu noùi nhö theá, thì thaày truyeàn trao deã, ñeä töû thoï laõnh cuõng deã. Laïi nöõa vì thuaän theo luùc sinh, neân khi caùi sinh, tröôùc sinh duïc aùi,

sau sinh giaän döõ, nghi. Cho neân Ñöùc Theá toân veà sau môùi noùi giaän döõ, nghi. Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Vì yeâu ñaém caûnh giôùi ñeïp ñeõ, neân sinh caùi duïc aùi. Vì maát caûnh giôùi ñeïp ñeõ, neân sinh caùi giaän döõ. Maát caûnh giôùi thöôïng dieäu, taâm chìm ñaém, neân sinh caùi thuøy, vì nguû nghæ che laáp taâm, neân sinh caùi mieân, töø mieân sinh caùi traïo, taâm sinh hoái, hoái thuaän theo neân caùi nghi beøn sinh. Kinh Phaät noùi naêm caùi, hoaëc laïi coù möôøi. Hoûi: Naêm caùi, ñoâi khi coù möôøi laø sao? Ñaùp: Vì ba vieäc: 1. Vì duyeân noäi, duyeân ngoaïi. 2. Vì theå taùnh. 3. Vì phaùp thieän, baát thieän. Vì duyeân noäi, duyeân ngoaïi: Theå cuûa duïc aùi coù duyeân noäi sinh, coù duyeân ngoaïi sinh. Noäi, ngoaïi sinh aùi ñeàu cuõng laø aùi, cuõng ngaên che tueä, khoâng sinh Boà-ñeà, khoâng ñeán Nieát-baøn. Caùi giaän döõ cuõng gioáng nhö theá. Vì theå taùnh: Caùi thuøy mieân, traïo hoái cuõng ngaên che tueä, khoâng sinh Boà-ñeà, khoâng ñeán Nieát-baøn. Vì phaùp thieän, baát thieän: Coù khi nghi laø do döï ñoái vôùi phaùp thieän. Coù khi nghi do döï ñoái vôùi phaùp baát thieän, ñeàu cuøng laø caùi nghi, cuõng ngaên che tueä, khoâng sinh Boà-ñeà, khoâng ñeán Nieát-baøn. Vì ba vieäc naày, neân laäp caùi. Hoaëc noùi coù möôøi. Trong baûy söû: Söû maïn, söû kieán, söû voâ minh, taát caû söû coõi Saéc, coõi Voâ saéc ñeàu khoâng laäp caùi. Hoûi: Vì sao söû maïn khoâng laäp caùi? Ñaùp: Vì caùi che maát taâm, coøn maïn khieán taâm töï cao. Hoûi: Vì sao voâ minh khoâng laäp caùi? Ñaùp: Nghóa cuøng gaùnh naëng laø nghóa caùi. Gaùnh naëng voâ minh nghieâng

naëng veà nhieàu. Hoûi: Vì sao söû kieán khoâng laäp caùi? Ñaùp: Vì caùi coù theå dieät tueä. Theå cuûa kieán laø tueä, khoâng theå duøng tueä dieät tueä. Cuõng theá, nhaân luaän sinh luaän, nhö caùi coù theå dieät taát caû phaùp taâm, taâm sôû thieän, vì sao trong ñaây chæ noùi dieät tueä? Ñaùp: Vì tueä laø nghóa hôn. Trong nhoùm kia, theá naøo laø hôn? Tueä laø hôn. Neáu dieät tueä, huoáng chi laø phaùp khaùc. Cuõng nhö ngöôøi maïnh khoûe coù theå gieát haïi haøng ngaøn keû ñòch, huoáng chi laø ngöôøi beù nhoû khaùc.

Hoûi: Vì sao söû coõi Saéc, coõi Voâ saéc khoâng laäp caùi? Ñaùp: Vì khoâng coù nghóa caùi, cho neân khoâng laäp. Laïi nöõa, caùi gaây chöôùng ngaïi cho phaùp lìa duïc cuûa ba coõi. Phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc khoâng gaây chöôùng ngaïi phaùp lìa duïc cuûa ba coõi. Laïi nöõa, caùi chöôùng ngaïi chín döùt bieát quaû cuûa ñaïo voâ laäu. Phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc khoâng chöôùng ngaïi chín döùt bieát quaû cuûa ñaïo voâ laäu. Laïi nöõa, caùi coù theå taïo chöôùng ngaïi cho boán quaû Sa-moân. Caùc phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc khoâng theå gaây chöôùng ngaïi cho boán quaû Sa-moân. Laïi nöõa, caùi coù theå nhaát ñònh taïo ra trôû ngaïi. Phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc khoâng nhaát ñònh taïo ra khoù khaên. Laïi nöõa, caùi coù theå gaây chöôùng ngaïi cho ba ñöôøng, laø kieán ñaïo, tu ñaïo vaø ñaïo Voâ hoïc. Phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc khoâng gaây chöôùng ngaïi cho ba ñöôøng. Laïi nöõa, caùi coù theå laøm chöôùng ngaïi ba caên laø Vi tri duïc tri caên, tri caên, tri dó caên. Phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc khoâng gaây chöôùng ngaïi cho ba caên. Nhö ba caên, ba Boà-ñeà, ba tueä, ba giôùi, ba thaân, ba tu, ba tònh, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, caùi hoaøn toaøn laø baát thieän, phieàn naõo coõi Saéc, coõi Voâ saéc chaúng phaûi baát thieän. Cuõng theá, nhaân luaän sinh luaän, vì sao chæ laäp baát thieän laøm caùi? Ñaùp: Do ñoái vôùi nhoùm phaùp thieän, Ñöùc Theá toân laäp rieâng baát thieän laøm caùi. Nhö kinh noùi: Tyø-kheo! Nhöõng gì laø nhoùm phaùp thieän? Neân ñaùp: Boán nieäm xöù. Neáu hoûi theá naøo ñoái laäp vôùi nhoùm phaùp thieän ñoù? Neân ñaùp: Laø nhoùm phaùp baát thieän. Neáu hoûi theá naøo laø nhoùm phaùp baát thieän? Neân ñaùp: Laø naêm caùi. Vì theá, Toân giaû Cuø-sa ñaõ noùi raèng: Chuùng sinh coõi Duïc thöôøng haønh phieàn naõo naày, luùc haønh vi teá, khoâng bieát laø loãi. Do ñoù vì ñoái vôùi chuùng sinh neân noùi laø baát thieän. Kinh Phaät noùi: Voâ minh che laáp, kieát, aùi troùi buoäc, laø sôû haønh cuûa keû ngu, ngöôøi thoâng minh cuõng gioáng nhö vaäy. Hoûi: Nhö voâ minh vöøa coù theå che laáp, vöøa coù theå troùi buoäc aùi. AÙi vöøa coù theå che laáp, vöøa coù theå troùi buoäc. Vì sao noùi voâ minh coù theå che laáp, khoâng noùi troùi buoäc? Noùi aùi coù theå troùi buoäc, khoâng noùi che laáp? Ñaùp: Leõ ra noùi maø khoâng noùi, neân bieát ñaây laø lôøi chöa roát raùo cuûa Ñöùc Nhö lai.

Laïi nöõa, vì muoán duøng caùc thöù thuyeát, caùc thöù vaên ñeå trang nghieâm veà nghóa. Neáu duøng caùc thöù thuyeát, caùc thöù vaên ñeå trang nghieâm cho nghóa thì deã hieåu. Laïi nöõa, vì muoán theå hieän hai moân, nhö noùi: Voâ minh laø che laáp, aùi cuõng laø che laáp, nhö noùi aùi laø troùi buoäc, voâ minh cuõng laø troùi buoäc. Cho neân muoán theå hieän hai moân, cho ñeán noùi roäng. Laïi nöõa, tröôùc noùi raèng: Nghóa che ngaên laø nghóa caùi, laïi khoâng coù söû ngaên che tueä

nhaõn cuûa chuùng sinh vaø voâ minh v.v... Nghóa troùi buoäc laø nghóa kieát, laïi khoâng coù söû troùi buoäc chuùng sinh, nhö kieát aùi: Nghóa laø nhö chuùng sinh vì bò muø loøa do voâ minh, bò kieát aùi troùi buoäc. Do muø loøa, bò troùi buoäc, neân khoâng theå höôùng ñeán Nieát-baøn. Trong ñaây, neân noùi ví duï veà hai teân cöôùp. Toân giaû Cuø-sa noùi raèng: Voâ minh laøm cho chuùng sinh bò muø loøa, aùi coù theå troùi buoäc, do ñoù neân phaùp baát thieän ñöôïc sinh. ÔÛ ñaây, neân noùi ví duï veà hai teân cöôùp. Laïi nöõa, vì theo phaàn nhieàu, neân voâ minh che laáp nhieàu chuùng sinh. AÙi troùi buoäc nhieàu chuùng sinh. Laïi nöõa, voâ minh laø nghóa che laáp nhieàu, aùi laø nghóa troùi buoäc nhieàu.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.